BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 21 december 1977

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag (IV/29.236 — SOPELEM /Vickers)

(Slechts de teksten in de Franse en de Engelse taal zijn authentiek)

(78/251/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 85,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962 (1), en met name op de artikelen 4, 6 en 8,

Gezien de aanmelding welke op 26 februari 1976 conform artikel 4 van Verordening nr. 17 door „Société d'optique, précision, électronique et mécanique" SA (SOPELEM) te Parijs, is verricht betreffende drie overeenkomsten (hierna de „overeenkomst" te noemen), welke op 17 april 1975 zijn gesloten tussen SOPELEM, Vickers Ltd. (Vickers) te Londen en Microscopes Nachet SA (Nachet) te Parijs,

Gezien de bekendmaking van het essentiële gedeelte van de aanmelding conform artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 248 van 15 oktober 1977,

Geraadpleegd het Adviescomité voor Mededingingsregelingen en Economische Machtsposities conform artikel 10 van Verordening nr. 17 op 24 november 1977,

I. De feiten

1. Overwegende dat de contractsprodukten microscopen, stereomicroscopen en microdensitometers zijn, vervaardigd door SOPELEM en Vickers, alsmede onderdelen en toebehoren voor deze instrumenten;

2. Overwegende dat in samenhang met de aangemelde overeenkomst Vickers 49 % van de aandelen verworven heeft in Nachet, die tot dusver een dochtermaatschappij was van SOPELEM en belast met de marketing en distributie van diens produkten; dat aldus Nachet een gemeenschappelijke dochterondeneming van SOPELEM en Vickers geworden is;

3. Overwegende dat de door SOPELEM en Vickers ingevoerde regeling de grondslagen wil leggen voor een toenemende technische samenwerking tussen de twee vennootschappen op het gebied van de microscopie en voor de toekomst een gemeenschappelijk verkoopapparaat, Nachet, wil invoeren maar dat dit nog niet volledig in werking getreden is;

4. Overwegende dat de voornaamste bepalingen van de overeenkomst thans de volgende zijn:

A. *Technische samenwerking en produktie*

a) De partijen zullen samenwerken en hun werkzaamheden coördineren door middel van geregelde contacten tussen hun research- en ontwikkelingsteams en via een diepgaande uitwisseling van ervaring en know-how op het gebied van de microscopie.

b) Elk van de partijen gaat tegelijkertijd voort met eigen research en ontwikkeling alsmede produktie op dit gebied.

c) De partijen hebben tot nog toe geen bepalingen vastgesteld over een gemeenschappelijke produktie door hun dochtermaatschappij Nachet.

d) De partijen hebben echter een vorm van technische samenwerking op dit gebied ingevoerd ten einde te komen tot standaardisatie van hun materiaal, zodat SOPELEM-onderdelen kunnen worden gebruikt in instrumenten van Vickers en omgekeerd.

e) Voorts hebben zij besloten tot een specialisatie van de produktie tussen hun respectievelijke fabrieken, zodat niet-rationele, „dubbele" produktie wordt vermeden. Zo kan SOPELEM aan Vickers bepaalde onderdelen van zijn microscopen gaan leveren en omgekeerd. In deze specialisatie zal rekening worden gehouden met de speciale kennis en ervaring van elk der partijen met betrekking tot de produktie van speciale uitvoeringen of onderdelen. Vooreerst zal iedere partij zich toeleggen op de vervaardiging van de produkten die vóór het tot stand komen van de overeenkomst werden geproduceerd en slechts na een bepaalde tijd zal over de richtlijnen voor de toekomstige specialisatie een besluit genomen worden.

B. *Verkoop*

a) Nachet is benoemd tot alleenverkoper voor alle microscopen van SOPELEM en enkele van Vickers (M 17 en microdensitometers M 85 en M 86) op de gemeenschappelijke markt met uitzondering van Ierland en het Verenigd Koninkrijk.

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.

b) Vickers is benoemd als alleenverkoper van bepaalde SOPELEM-microscopen (NS 800, NS 400 met alle toebehoren en stereomicroscopen NS 50) in Ierland en het Verenigd Koninkrijk, en blijft eveneens alleenverkoper voor zijn eigen microscopen in deze landen.

c) Nachet is benoemd tot alleenverkoper van SOPELEM en Vickers-microscopen en toebehoren in een aantal andere Europese landen (Zwitserland en Spanje) en in enkele, voornamelijk Franstalige, Afrikaanse landen.

d) Vickers is bovendien benoemd tot alleenverkoper van SOPELEM-microscopen in alle landen van de wereld, met uitzondering van die welke onder c) aan Nachet zijn toegewezen. In de Verenigde Staten van Amerika en Zuid-Afrika vindt de verkoop plaats via plaatselijke dochtermaatschappijen van Vickers.

e) De relatie tussen de fabrikant en de dealer is volgens de overeenkomst die van koper tot verkoper; de dealer moet zijn gehele behoefte aan contractsprodukten voor verkoop in zijn gebied bij de fabrikant kopen; de dealer is vrij in de vaststelling van zijn eigen verkoopprijzen en verzorgt alle service voor de produkten die hij in zijn constractsgebied heeft verkocht.

f) De dealer wordt niet toegestaan zich te wijden aan produkten die concurreren of kunnen concurreren met de microscopen van de principaal die onder de overeenkomst vallen (zie I, 1).

g) Niets verhindert SOPELEM of Vickers, vrijwillig bestellingen uit te voeren die bij hen zijn gedaan vanuit enig deel van de gemeenschappelijke markt waar Vickers of Nachet als alleenverkoper is aangesteld, maar zij mogen in die landen geen voorraden opslaan of voor de produkten reclame maken.

   De dealer mag rechtstreeks noch via een tussenpersoon trachten, buiten zijn contractsgebied bestellingen voor produkten te verkrijgen. Hij mag niet buiten zijn rayon bijkantoren oprichten of expeditiemagazijnen aanhouden voor het behandelen der produkten.

h) De overeenkomst trad in werking op 17 april 1975. Zij blijft van kracht gedurende drie jaar en wordt daarna stilzwijgend verlengd, behoudens opzegging met een termijn van zes maanden;

5. Overwegende dat de andere hoofdpunten die bij het onderzoek naar voren zijn gekomen de volgende zijn:

A. *De produkten en de technische samenwerking*

a) De contractsprodukten vormen een assortiment dat varieert tussen fabrikaten van een vrij eenvoudig niveau via meer gecompliceerde modellen tot uiterst verfijnde microscopen. De instrumenten zijn bestemd voor verscheidenene branches (b.v. metallurgie en biologie). Zij worden verkocht voor gebruik in de nijverheid, aan de universiteit, in instituten voor onderzoek, laboratoria en ziekenhuizen tegen prijzen van 2 000 Ffr. tot ongeveer 60 000 Ffr. Het is overigens mogelijk nog duurdere instrumenten te produceren, wanneer daaraan toestellen en accessoires worden verbonden. Er dient echter te worden opgemerkt dat zelfs de eenvoudige microscopen van partijen, technisch gezien, liggen boven het peil van speelgoed, dat door de partijen niet wordt vervaardigd. De elementaire modellen zijn zogenaamd voor studenten bestemde modellen, die in universiteiten en laboratoria voor basisonderzoek worden gebruikt. De meer gecompliceerde en de uiterst verfijnde modellen worden gebruikt voor veeleisend en geavanceerd techologisch en medisch onderzoek en daaraan verbonden toepassingen.

b) SOPELEM en Vickers vervaardigen een groot assortiment microscopen; SOPELEM produceert voorshands als enige stereomicroscopen.

c) De meer eenvoudige microscoop vormt getalsmatig het grootste assortiment voor SOPELEM en Vickers. SOPELEM's microscoop op dit peil is de NS 200 en die van Vickers de M 15. De beide microscopen zijn voor de consument grotendeels identiek en zijn gericht tot dezelfde cliëntèle.

d) Bij de meer ontwikkelde en verfijnde instrumenten vindt men slechts geringe gelijksoortigheid en overlapping tussen de microscopen van SOPELEM en Vickers. Op dit niveau worden de instrumenten meer individueel aangepast aan de behoeften van en het gebruik door de klant.

   Ten gevolge van hetgeen de individuele research en ervaring SOPELEM en Vickers heeft opgeleverd, kan men hun apparaten op dit niveau veeleer als complementair dan als concurrerend zien, omdat zij samen een volledig gamma instrumenten vormen en niet twee identieke en concurrerende reeksen microscopen. Er bestaat derhalve geen werkelijke verwisselbaarheid tussen de eindprodukten van elk der partijen, hoogstens tussen een aantal bepaalde onderdelen van de microscopen; het is de opzet van de overeenkomst deze verwisselbaarheid te doen toenemen.

e) De algemene tendens van de markt voor microscopen gaat naar de meer verfijnde, individueel aangepaste instrumenten. SOPELEM en Vickers zijn voornemens hun samenwerking bij de technische research en ontwikkeling te gebruiken om de traditionele microscopen te verlaten en zich meer te concentreren op gespecialiseerde en verfijnde instrumenten.

   In deze zin heeft samenwerking van partijen reeds een eerste succes gehad. Zij hebben een nieuwe microscoop ingevoerd, de M 17, die, technisch gesproken, op een tussenniveau ligt. Het instrument is ontwikkeld op basis van de ervaring en projecten die tussen partijen zijn uitgewisseld en Vickers neemt de produktie voor zijn rekening. Vóór het sluiten van de overeenkomst werd bij Vickers voor de produktie van het assortiment microscopen op elementaire en verfijnde instrumenten de nadruk gelegd.

B. *Marktaandelen en concurrenten*

a) Bij het grote assortiment produkten dat door SOPELEM en Vickers wordt vervaardigd vormen de contractsprodukten voor beide een onderdeel van geringe betekenis. Zij vertegenwoordigen in de totale verkopen van SOPELEM in 1975 minder dan 3 % (d.i. ongeveer ....); de verkopen van microscopen in EEG-landen buiten Frankrijk vertegenwoordigen ongeveer ....

In hetzelfde jaar bereikte Vickers bij de verkoop van microscopen in EEG-landen een omzet van ongeveer .... wat iets meer dan 0,5 % van de totale omzet van Vickers Ltd. betekent. De verkopen in de EEG-landen buiten Ierland en het Verenigd Koninkrijk bereikten ongeveer ....

b) Zowel SOPELEM als Vickers is werkzaam op een groot aantal andere terreinen van de techniek.

SOPELEM's voornaamste werkzaamheid ligt in de wapenindustrie, optische instrumenten en hydraulische apparatuur; dit gebied vertegenwoordigt ongeveer 75 % van zijn totale verkopen, die in 1975 ongeveer .... bedroegen.

Vickers is werkzaam op het gebied van de scheepsbouw, luchtvaarttechniek, vliegtuigen, bewapening en verscheidene andere technologische gebieden. In 1975 bedroegen de totale verkopen van Vickers Ltd. meer dan ... en in 1976 .... De totale verkopen van Vickers Instruments, de divisie die de microscopen produceert, bedroegen in deze jaren ... en ....

c) Er bestaat bij deze produkten op de gemeenschappelijke markt een sterke concurrentie (zie I, 1); SOPELEM noch Vickers is erin geslaagd buiten Frankrijk (SOPELEM), Ierland en het Verenigd Koninkrijk (Vickers) aanzienlijke marktaandelen te verwerven. SOPELEM heeft in totaal een marktaandeel van ongeveer 1,5 % van alle verkopen van deze produkten op de gemeenschappelijke markt en een produkvan ongeveer 20 % van de verkopen in Frankrijk. Het totale marktaandeel van Vickers op de gemeenschappelijke markt bedraagt ongeveer 2 % en zijn marktaandeel in Ierland en het Verenigt Koninkrijk is respectievelijk 25 % en 16 %.

d) De belangrijkste concurrenten voor de contractsprodukten (zie I, 1) zijn Zeiss, Leitz en W. Will uit de Bondsrepubliek Duitsland, de Zwitserse vennootschap Wild, die de controle over Leitz in handen heeft, en de Japanse fabrikanten Nikon, Kyowa en Olympus.

Voorts is er concurrentie van de zijde van Oosteuropese en Amerikaanse fabrikanten, maar deze heeft niet dezelfde betekenis als de bovengenoemde.

Leitz is de grootste en belangrijkste fabrikant van microscopen in de wereld, met een marktaandeel van 35 tot 40 % van alle verkopen in de wereld aan hoogontwikkelde microscopen en een soortgelijk aandeel op de gemeenschappelijke markt.

De drie grote fabrikanten (Zeiss, Leitz en Will) bezitten momenteel een marktaandeel van ongeveer 50 % van alle verkopen van de betrokken produkten op de gemeenschappelijke markt. Hun invloed en marktpositie zijn op alle technische niveaus bij deze instrumenten sterk. Van de binnenlandse markt nemen zij meer dan 80 % van de microscoopverkopen voor hun rekening. Ook in de andere EEG-landen nemen zij een sterke marktpositie in. In het Verenigd Koninkrijk neemt men aan dat zij 60 tot 70 % van alle microscopen in de minder en hoger ontwikkelde categorieën leveren, in Frankrijk ongeveer hetzelfde.

De bovengenoemde Japanse fabrikanten bezitten naar men aanneemt een globaal marktaandeel van 30 tot 35 % van alle verkopen van de betrokken microscopen op de gemeenschappelijke markt, met speciale nadruk op standaardniveau en hoogontwikkelde stereomicroscopen.

e) Voor het sluiten van de overeenkomst verkochten partijen hun microscopen in die EEG-landen die buiten hun traditionele markten (Frankrijk, Ierland en het Verenigd Koninkrijk) lagen, hoofdzakelijk via agenten. Over het algemeen zijn de kosten inzake marketing en distributie van gespecialiseerde precisie-instrumenten zoals microscopen (ten minste deze die boven het elementaire niveau liggen) hoog, omdat het belangrijk is over gespecialiseerde distributie-ondernemingen te beschikken die de noodzakelijke technische kennis bezitten om de instrumenten te gebruiken en eveneens een bevredigende service na verkoop te verstrekken. Het is voorts van belang een voldoende voorraad van de instrumenten aan te houden en over aangepaste mogelijkheden te beschikken om deze aan potentiële kopers te demonstreren;

6. Overwegende dat de Commissie na de bekendmaking van het essentiële gedeelte van de aanmelding geen opmerkingen van derden ontvangen heeft.

II. Toepaselijkheid van artikel 85, lid 1

Overwegende dat krachtens artikel 85, lid 1, van het Verdrag onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemingsverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben, dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst;

1. Overwegende dat gedurende de periode die voorafging aan de oprichting van een gemeenschappelijke dochtermaatschappij en het sluiten van de verkoopovereenkomsten SOPELEM en Vickers een ruim assortiment microscopen fabriceerden, die ten dele onderling concurreerden, maar grotendeels slechts complementair waren; dat hoewel de instrumenten van partijen elkaar alleen op het niveau van de eenvoudige apparaten overlappen en alleen SOPELEM stereomicroscopen vervaardigt, beide partijen een zekere ervaring en bekwaamheid

in de produktie van de contractsproducenten bezitten; dat zij zo, wanneer men de omvang en de kwaliteit van hun research- en ontwikkelingswerk op dit gebied mede in aanmerking neemt, in de gelegenheid geweest zouden zijn hun assortiment produkten als onderdeel van hun respectievelijke activiteiten uit te breiden en in de produktie van microscopen voor gelijksoortig gebruik rechtstreeks concurrenten hadden kunnen worden; dat zij, behalve als echte concurrenten voor eenvoudige microscopen, ten minste tot op zekere hoogte, als potentiële concurrenten te beschouwen zijn op de markt voor andere categorieën; dat de overeenkomst derhalve gesloten is tussen concurrerende fabrikanten;

2. Overwegende dat de overeenkomst ten doel en ten gevolge heeft dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt beperkt:

a) dat de technische samenwerking en uitwisseling van ervaring bij research en ontwikkeling de mededinging tussen de contractspartijen op het gebied van onderzoek en ontwikkeling zal uitschakelen;

b) dat de standaardisatie van de verschillende onderdelen voor de microscopen en de specialisatie in hun produktie waarbij rekening wordt gehouden met de speciale kennis en ervaring van elk van de partijen, de mogelijkheid van beide partijen om op de markt als zelfstandige ontwerper en fabrikant van microscopen of onderdelen werkzaam te blijven, zal beïnvloeden; dat dit meer geldt, indien er volkomen nieuwe instrumenten, zoals de M 17, worden ontwikkeld en vervaardigd op gemeenschappelijke grondslag;

c) dat de regeling inzake distributie waardoor Vickers werd benoemd tot alleenvertegenwoordiger voor de produkten van de beide moedervennootschappen in Ierland en in het Verenigd Koninkrijk, en het feit dat de gezamenlijke verkoopdochteronderneming Nachet de alleenvertegenwoordiger van SOPELEM en Vickers-microscopen in de rest van de gemeenschappelijke markt is, een gemeenschappelijke politiek inzake verkoopprijzen en overleg tussen partijen inhoudt; dat hoewel hun produkten in de verkooporganisatie zonder onderscheid worden behandeld, dit elk van partijen berooft van een zelfstandige marketing in bepaalde delen van de gemeenschappelijke markt, die mogelijk zou zijn geweest indien zij individueel waren opgetreden; dat zo het feit dat SOPELEM en Vickers geen bestellingen zoeken in de landen waar Nachet of Vickers als alleenvertegenwoordiger is benoemd het peil van de interbrand concurrentie in deze landen ongunstig zal beïnvloeden, dat het aantal actieve leveranciers van de contractsmicroscopen op ieder van de bovengenoemde delen van de gemeenschappelijke markt verkleind is; dat zo de produkten van SOPELEM en Vickers in ieder van deze delen slechts door één leverancier, Nachet of Vickers, op de markt gebracht worden;

3. Overwegende dat gezien de bestaande mededinging op de relevante markt met een aantal grote en belangrijke fabrikanten van deze microscopen (zie I, 1) die op de gemeenschappelijke markt aanwezig zijn, de gevolgen van de beperking begrensd zijn, maar merkbaar hoewel de invloed van enkele beperkingen slechts gepast kan worden beoordeeld na een bepaalde periode; dat SOPELEM noch Vickers zich onder de grote fabrikanten van microscopen bevindt, hoewel zij beiden, economisch en technisch gezien belangrijke vennootschappen zijn, die hun werkzaamheden op het gebied van research, ontwikkeling en distributie van deze microscopen hebben gecoördineerd; dat daaruit tevens een standaardisatie van onderdelen en een opsplitsing naar gespecialiseerde produktie van deze instrumenten voortvloeit, waarvoor zij beiden belangrijke marktaandelen in hun eigen land bezitten;

4. Overwegende dat bij de overeenkomst concurrerende ondernemingen uit twee verschillende Lid-Staten betrokken zijn, die voorheen zelfstandig op de verschillende gemeenschapsmarkten werkzaam waren; dat zij de research en ontwikkeling betreft, evenals de verkoop van produkten die in verschillende Lid-Staten zijn vervaardigd en het onderwerp kunnen uitmaken en inderdaad uitmaken van handel tussen deze Staten; dat Nachet, evenals SOPELEM zelf, verhinderd wordt zijn produkten in Ierland en het Verenigd Koninkrijk actief in de handel te brengen; dat ook Vickers wordt verhinderd zijn produkten in de Lid-Staten van de gemeenschappelijke markt op het vasteland op de markt te brengen; dat aldus de verkoop op een andere wijze en vanuit andere plaatsen plaatsvindt dan het geval zou zijn geweest zonder de overeenkomst inzake gezamenlijke verkoop;

Overwegende dat de overeenkomst derhalve de handel tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloedt, omdat zij rechtstreeks van invloed zal zijn op de tussenstaatse handel;

5. Overwegende dat de overeenkomst onder artikel 85, lid 1, van het Verdrag valt.

III. Toepasselijkheid van artikel 85, lid 3

Overwegende dat krachtens artikel 85, lid 3, van het Verdrag de bepalingen van lid 1 van dit artikel buiten toepassing kunnen worden verklaard voor elke overeenkomst of onderling afgestemde feitelijke gedraging tussen ondernemingen, die bijdraagt tot verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen:

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn;

b) de mogelijkheid te geven om voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen;

1. Overwegende dat de technische samenwerking en de uitwisseling van ervaring op het gebied van de research en know-how SOPELEM en Vickers de mogelijkheid

geven, te zorgen voor de ontwikkeling en handhaving van een meeromvattend en technisch vervolmaakt assortiment microscopen dan zij voor de overeenkomst konden aanbieden, omdat zij dan kunnen vermijden terzelfder tijd research en ontwikkeling op hetzelde gebied uit te voeren en meer gewicht kunnen leggen op die gebieden waarop zij ieder de beste resultaten hadden geboekt; dat terzelfder tijd evenwel hun kennis op het gebied van research en technische ervaring niet zal verminderen, omdat zij geregeld door de wederpartij over de door haar opgedane ervaring zullen worden ingelicht;

Overwegende dat in verband met de opsplitsing naar gespecialiseerde produktie van de betrokken instrumenten partijen zich zullen kunnen concentreren op de produktie van microscopen en accessoires, waartoe hun ervaring, technische kennis en uitrusting het meest geschikt is;

Overwegende dat de standaardisatie van verscheidene onderdelen van de microscopen van partijen de verwisselbaarheid van deze onderdelen zullen doen toenemen en partijen in de gelegenheid zullen stellen kosten te besparen, omdat zij vermijden identieke produktie-installaties, werktuigen en machines voor de fabricage van dezelfde onderdelen aan te houden;

Overwegende dat voorts in aanmerking dient te worden genomen dat SOPELEM de produktie van microscopen volledig zou hebben opgegeven indien de overeenkomst met Vickers niet zou zijn aangevat; dat de reden daarvoor is, dat SOPELEM zijn kosten van research en ontwikkeling te hoog vond voor dit geringe onderdeel van zijn produktie om tot redelijke winst te kunnen leiden; dat de overeenkomst derhalve bijgedragen heeft tot de handhaving van een concurrent op de markt voor microscopen en dat aan te nemen is, dat SOPELEM in de toekomst een stevigere positie als onafhankelijk fabrikant zal innemen;

Overwegende dat door de mogelijkheid te bieden tot het verstrekken van een meer uitgebreid en vollediger assortiment microscopen alsmede door de specialisatie de overeenkomst iedere contractspartij de gelegenheid verschaft haar technische kennis te verhogen en derhalve ieders individuele concurrentiepositie na het beëindingen van de overeenkomst versterkt; dat de overeenkomst zo tot verbetering van de produktie en tot bevordering van de technische vooruitgang bijdraagt;

2. Overwegende dat het in de overeenkomst geprojecteerde verkoopsysteem SOPELEM, Nachet en Vickers in staat kan stellen hun verkopen in het gebied van de wederpartij uit te breiden, omdat men toegang verkrijgt tot het verkoop- en distributienet van de andere partij, dat efficiënter en meer aan de bijzondere marktomstandigheden aangepast is;

Overwegende dat in het licht van de zeer kleine marktaandelen die partijen buiten hun traditionele markten bezitten de kosten voor het instandhouden van een efficiënt en bevredigend onafhankelijk distributiestelsel in de verschillende Lid-Staten onevenredig hoog waren;

Overwegende dat het gemeenschappelijk distributiestelsel dat door de overeenkomst wordt opgericht deze hoge kosten vermindert, omdat partijen daardoor het inrichten en handhaven van concurrerende individuele distributienetten in hetzelfde land vermijden;

Overwegende dat de doeltreffendheid van het distributiestelsel vergroot zal worden, omdat de voor ieder land benoemde dealer deze zal zijn die voorheen het betere verkoopnet bezat en over de beste zakenrelaties in de betrokken landen beschikte;

Overwegende dat overigens de service na verkoop die door de dealer volgens de overeenkomst moet worden verstrekt rationeler zal zijn, omdat het naast elkaar voortbestaan van kostbare service-organisaties in dezelfde landen wordt vermeden;

Overwegende dat de overeenkomst waarborgt dat de instrumentenvan beide partijen terzelfder tijd op andere dan de traditionele markten van partijen aanwezig zijn, hetgeen gebruikers in de gelegenheid stelt de produkten tegelijk te zien; dat dit voor het sluiten van de overeenkomst niet het geval was;

Overwegende dat de overeenkomst derhalve tot verbetering van de distributie van in de overeenkomst bedoelde microscopen op de gemeenschappelijke markt bijdraagt;

3. Overwegende dat de technische samenwerking zowel SOPELEM als Vickers in staat zal stellen een bevredigender assortiment microscopen en diensten aan te bieden, hetgeen bij precisie-instrumenten van groot belang is; dat de kostenverlaging die voortvloeit uit het eenmaken van hun distributienet alsmede uit de specialisatie en concentratie in hun research- en ontwikkelingswerk beiden voorts in staat zal stellen deze instrumenten en service tegen lagere kosten te leveren dan vóór de overeenkomst werd gesloten; dat aangezien er binnen de gemeenschappelijke markt een aantal technisch geavanceerde, grotere en economisch sterkere concurrenten aanwezig is, dit er voorts voor zal zorgen dat de consumenten althans een groot deel van de voordelen die uit de kostenverlaging voortvloeien ten goede komt; dat ook de technische samenwerking, de standaardisatie van de instrumenten van partijen en de daaruit voortvloeiende onderlinge verwisselbaarheid van bepaalde onderdelen en toebehoren voor de betrokken instrumenten de gebruikers een grotere benutting van deze instrumenten mogelijk zullen maken zonder dat de aankoopkosten stijgen, omdat zij een groter aantal door SOPELEM en Vickers geproduceerde accessoires en speciale toestellen aan de gestandaardiseerde instrumenten kunnen toevoegen;

Overwegende dat gezien het concurrentievermogen, de economische macht en de produktiecapaciteit van hun voornaamste concurrenten SOPELEM en Vickers de

economische voordelen wel moeten doorspelen aan de gebruikers; dat de laatstgenoemden daardoor verzekerd zijn van uit de overeenkomst voortvloeiende voordelen;

4. Overwegende dat de overeenkomst geen beperkingen bevat die niet onmisbaar zijn om de bovengenoemde doelstellingen te verwezenlijken;

Overwegende dat de technische samenwerking, coördinatie en uitwisseling van ervaring bij research en ontwikkeling nodig is, willen SOPELEM en Vickers een assortiment microscopen handhaven dat voldoende omvattend is en concurrerend blijft tegen redelijke kosten, die concurrerend zijn met name ten aanzien van die van hun Japanse concurrenten; dat zij zo hun marktsituatie kunnen handhaven en uitbreiden, hetgeen op de markt voor de betrokken produkten de mededinging kan doen toenemen; dat deze overeenkomsten ook onmisbaar waren om SOPELEM als ontwerper en fabrikant op het gebied van de microscopie te handhaven;

Overwegende dat wegens hun kleine marktaandelen en hun niet sterk concurrerende produkten beide partijen het moeilijk gevonden hebben voldoende omzet te bereiken om een technisch voldoende onafhankelijk distributiestelsel economisch in stand te houden buiten hun traditionele markten;

Overwegende dat daartoe en ten einde de voordelen die uit de technische samenwerking voortvloeien volledig te realiseren, de partijen ook bij verkoop en distributie moesten samenwerken, en terzelfder tijd waarborgen dat de dealer, zelfs bij de meest gecompliceerde apparaten, technisch in staat zou zijn de distributie en service te volbrengen;

Overwegende dat Nachet tot alleenverkoper is benoemd in de EEG-landen van het vasteland waar deze vennootschap ook vóór de overeenkomst een beter verkoopnet had; dat, om dezelfde reden Vickers benoemd is als alleenverkoper in Ierland en het Verenigd Koninkrijk; dat dit systeem echter heel soepel werkt, zodat b.v. Vickers tijdelijk de distributie in de Bondsrepubliek Duitsland verzorgt, waar hij over betere zakenrelaties beschikte dan Nachet;

Overwegende dat voorts gemeenschappelijke verkoop voor SOPELEM en Vickers noodzakelijk is willen zij niet slechts hun huidige marktpositie bewaren maar met name het commerciële klimaat creëren dat nodig is om hun bedrijf ingang te doen vinden en uit te breiden in delen van de gemeenschappelijke markt waar hun individuele en zelfs gezamenlijke posities te verwaarlozen zijn en waar Duitse en in het bijzonder Japanse concurrenten voortdurend hun marktaandelen hebben vergroot;

Overwegende dat de concurrentiebeperkende werking van het distributiesysteem voor intra-brandconcurrentie en interbrand-concurrentie tussen SOPELEM en Vickers uiterst gering zal zijn en in het niet zal vallen tegenover de daaruit voortvloeiende voordelen omdat de microscopen van de twee partijen veeleer complementair dan concurrerend zijn en terwijl sommige onderdelen van de microscopen onderling verwisselbaar zijn dit niet geldt voor de microscopen als zodanig, althans voor de meer ontwikkelde, en ook bij de gebruikers deze mening niet bestaat; dat voorts moet worden opgemerkt dat de gebruikers van de microscopen universiteiten, ziekenhuizen, researchinstituten en researchafdelingen van de industrie zijn, die alle technisch competent en bekwaam zijn om de aangeboden instrumenten te beoordelen en het apparaat te kiezen dat de noodzakelijke hoedanigheden bezit en beantwoordt aan hun specifieke vereisten, ongeacht onder welke naam het wordt aangeboden;

Overwegende dat gedurende het door de Commissie verrichte onderzoek partijen verklaard hebben dat zij gezien de bijzondere kenmerken van hun andere werkzaamheden geen uitbreiding van hun samenwerking van plan zijn buiten het terrein van de microscopie zoals in de overeenkomst bepaald; dat een dergelijke uitbreiding overigens moeilijk zou zijn wegens verscheidene verschillen in hun produktie, met name inzake wapenindustrie;

Overwegende dat ook dient te worden opgemerkt dat de twee moedervennootschappen de individuele research en ontwikkeling niet is verboden, dat zij voorts vrij blijven de resultaten van de research en ontwikkeling te exploiteren ongeacht of het hun eigen resultaten zijn dan wel die van de wederpartij, zonder dat daar na de beëindiging van de overeenkomst beperkingen aan worden gesteld;

Overwegende dat dientengevolge alle bepalingen van de overeenkomst die de partijen in staat stellen de bovenbeschreven toestand te realiseren onmisbaar zijn geweest om de door partijen nagestreefde werking te verzekeren;

5. Overwegende dat SOPELEM noch Vickers, ofschoon belangrijke vennootschappen, te rekenen zijn onder de grote fabrikanten van microscopen die binnen de gemeenschappelijke markt opereren; dat hun concurrenten op dit gebied talrijk en machtig zijn en dat een aantal van hen marktaandelen bezitten die deze van SOPELEM en Vickers niet alleen individueel maar ook te zamen genomen — zelfs op hun eigen markten — verre overtreffen; dat met name de positie van de Duitse en Japanse fabrikanten voorkomt dat er een situatie zou intreden waarin SOPELEM en Vickers de mededinging voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten zouden kunnen uitschakelen;

6. Overwegende dat derhalve aan alle voorwaarden voor een beschikking conform artikel 85, lid 3, voldaan is.

IV. Toepasselijkheid van de artikelen 6, lid 1, en 8, lid 1, van Verordening nr. 17

1. Overwegende dat de overeenkomst in werking trad op 17 april 1975 en op 26 februari 1976 aangemeld

werd; dat volgens artikel 6, lid 1, van Verordening nr. 17 een beschikking conform artikel 85, lid 3, niet in werking kan treden vóór de datum van de aanmelding; dat deze beschikking derhalve van kracht ken worden met ingang van 26 februari 1976;

2. Overwegende dat gezien de tijd die nodig is om op dit gebied nieuwe instrumenten te ontwikkelen de geldigheidsduur van de beschikking, welke moet worden vastgesteld overeenkomstig artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17 lang genoeg dient te zijn om de mogelijkheid te scheppen dat de overeenkomst de redelijkerwijs daaruit te verwachten vruchten afwerpt; dat in dit opzicht een periode van 5 jaar redelijk lijkt;

3. Overwegende dat gezien de algemene macht van de betrokken ondernemingen op de markt en de aard van de concurrentiebeperkingen die uit de overeenkomst voortvloeien, de Commissie de gelegenheid dient te worden gegeven de ontwikkeling op de markt voor de betrokken produkten als gevolg van de overeenkomst na te gaan;

Overwegende dat aan SOPELEM, Vickers en Nachet derhalve de verplichting moet worden opgelegd de Commissie ieder jaar verslag uit te brengen over hun werkzaamheden in het in de overeenkomst bedoelde gebied gedurende de looptijd van de beschikking; dat het eerste verslag echter eerst zal dienen te worden voorgelegd na het beëindigen van de eerste periode van drie jaar vanaf het sluiten van de overeenkomst;

Overwegende dat deze verslagen de Commissie alle informatie dienen te verschaffen die nodig is om de werking van de overeenkomst te beoordelen, de praktische resultaten ervan en de gevolgen die zij op de relevante markt sorteert, met speciale aandacht voor de handhaving van een daadwerkelijke concurrentie binnen de EEG,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

Artikel 85, lid 1, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap wordt hierbij conform artikel 85, lid 3, van dit Verdrag buiten toepassing verklaard voor de overeenkomst welke op 17 april 1975 is gesloten tussen de „Société d'optique, précision, électronique et mécanique (SOPELEM) SA", Vickers Ltd. en Microscopes Nachet SA.

Artikel 2

Deze beschikking is van kracht met ingang van 26 februari 1976 en geldt tot en met 26 februari 1981.

Artikel 3

De in artikel 1 genoemde ondernemingen moeten de Commissie ieder jaar vóór eind februari een verslag over het voorgaande jaar doen toegekomen. Het eerste verslag dient voor eind april 1978 te worden voorgelegd en zal de periode vanaf 17 april 1975 omvatten.

Deze verslagen dienen gedetailleerde informatie te bevatten over:

a) de praktische resultaten van de tussen partijen gevoerde samenwerking en uitwisseling van ervaring bij research en ontwikkeling van de onder de overeenkomst vallende instrumenten;

b) de ontwikkeling bij de produktie, verkoop en marktaandelen van elk der ondernemingen in ieder van de Lid-Staten van de EEG voor elk van deze instrumenten;

c) de ontwikkeling van de handel in deze instrumenten tussen de Lid-Staten, met name deze waar partijen voor het sluiten van de overeenkomst een minieme omzet bereikten;

d) prijsbewegingen, met name de prijzen die door partijen voor de in de overeenkomst bedoelde instrumenten worden berekend;

e) iedere wijziging in de aard van de overeenkomst of uitbreiding van de samenwerking tussen partijen in andere gebieden van hun werkzaamheden.

Artikel 4

Deze beschikking is gericht tot de volgende ondernemingen:

— Société d'optique, précision, électronique et mécanique (SOPELEM) te Levallois-Perret;

— Vickers Ltd. te Londen;

— Microscopes Nachet SA te Levallois-Perret.

Gedaan te Brussel, 21 december 1977.

Voor de Commissie

Raymond VOUEL

Lid van de Commissie